

TARTU LINNAVOLIKOGU

INFORMATSIOON

Tartu

02.04.2024 nr LVK-I-0100

Ülevaade linnavolikogu revisjonikomisjonile kogukonnaaiandusest

Revisjonikomisjoni 8. aprilli istungil soovitakse saada ülevaadet kogukonnaaiandusest Tartu linnas.

Tartu linn on kavandanud linnaaiandust kui kogukondlikku tegevust avalikele linnaaianduse maadele ja rohealadele. Tartu avalikest linnaaedadest moodustavad märkimisväärse osa nn ajaloolised aiamaad – kortermajade juurde 1960. aastatel loodud aianduskooperatiivid. Erinevalt väikestest kogukonnaaedadest on suurte aiamaade väljamõõdetud maalappide kasutus personaalsem – igal kasutajal on oma haritav või hooldatav maatükk. Suurem osa aianduskooperatiivide kasutuses olnud aiamaid paiknevad täna linna maal.

Kogukonnaaiad ehk ärksate linnakodanike algatusel loodud avatud linnaaiad on üha populaarsemad. Lisaks tavapärasele aiamaadel toimetamisele, aiasaaduste ja lillede kasvatamisele edendatakse neis aedades ühistegevust ning rohelist elu- ja mõtteviisi. Muuhulgas korraldatakse avalikke loodushariduslikke loenguid, temaatilisi töötubasid, vestlusõhtuid. Uute elujõuliste linna- või kogukonnaaedade tekkimisel on oluline asumiseltsi, korteriühistu või sõpruskonna initsiatiiv kavandada just endale meelepärane ühine aed või õueala pikaajaliseks koos tegutsemiseks.

Aeda haldavad enamasti mittetulundusühingud, kelle vahendusel annab linn aiamaad kasutajatele rendile ning aiamaa harijad on MTÜ kaudu maa kasutajad, mitte omanikud. Seega ei saa linna aiamaalappe osta ega müüa. Kokkuleppel aeda haldava MTÜ-ga on eraisikul võimalik müüa aiamaa krundile püstitatud kasvuhoonet, mõnd marjapõõsast või viljapuid, aga mitte maad ennast.

Ülevaade Tartu linnas tegutsevatest kogukonnaaedadest

Tartu kodulehel leiab linna- ja kogukonnaaianduse ülevaate koos viidete, kontaktide ja täpsete asukohtadega <https://tartu.ee/et/tartu-linna-ja-kogukonnaaiad>

- Linnupargi aed

2019. aastal rajatud aed (endise nimega Lammi aed) asub Ihaste põigu ja Lammi tee ristumiskoha lähedal, Ihaste tee 6a aadressil. Linnupargi aed asub 8,3 ha suurusel alal. Mahepõllumajanduslikult toimetavas linnaaias saab kasvatada köögivilju, viljapuid ja marjapõõsaid. Soovijad saavad rentida endale isikliku maariba. Maatükkide suurus jääb 25 m² ja 150 m² vahele. Aeda haldab MTÜ Tartu Maheaed.

Kinnistu aadressil Ihaste tee 6a kuulub Tartu linnale (kinnistu kogupindala 251 870 m²). Välja on üüritud 84 210 m² suurune osa kinnistust. Leping on sõlmitud MTÜ-ga Tartu Maheaed. Üürilepingu lõpptähtaeg on 1.mai 2029, lepingujärgne üüritasu (aastaüür) 1853 eurot.

- Lehe aed

Umbes 1,15 ha suurune Lehe aed asub Lehe tänava lõpus (aadressidel Ida tn 45, Ida tänav T45 ja Põhja pst 33) Jaamamõisa linnaosa ja Raadi niitude piiril. Aeda haldab MTÜ Tartu Maheaed, kelle kodulehelt leiab aia kohta rohkem infot ning kus on võimalik ka liikmeks astumise ja vabade

maatükkide kohta täpsemat informatsiooni saada. Sarnaselt Linnupargi aiale lähtutakse ka Lehe aias maheaiaanduse põhimõtetest. Veel vabu väiksemaid maatükke saab kasutada üksnes köögivilja kasvatamiseks kuni 2025. aasta sügiseni (linnaga sõlmitud lepingu kehtivusaeg). Kinnistud aadressil Ida tn 45 (kinnistu kogupindala 15 901 m²), Ida tänav T45 (5 844 m²) ja Põhja pst 33 (44 363 m²) kuuluvad Tartu linnale. Kinnistutest 11 457 m² suurune osa on tasuta kasutusse antud MTÜ-le Tartu Maheaed. Üürilepingu lõpptähtaeg on 31. detsember 2025.

- Jaamamõisa aed

Ca 4,9 hektari suurune maa-ala Jaamamõisa linnaosas (aadressidel Põhja pst 33 ja Ida tn 41). Linna arendustegevusele ette jäänud nn Hiinalinna aiamaade asemele on linn aidanud rajada aianduskrundid suurusega 150-200 m² ja neid teenindava taristu. Vabu krunte ei ole – kõik 130 aianduskrunti on tänaseks kasutuses ja paarkümmend loomisel olevat on broneeritud. Maa-ala haldab MTÜ Tartu Jaamamõisa Aiad.

Kinnistud aadressil Põhja pst 33 (kinnistu kogupindala 44 363 m²) ja Ida tn 41 (158 288 m²) kuuluvad Tartu linnale. Kinnistutest 49 192 m² suurune osa on välja üüritud MTÜ-le Tartu Jaamamõisa Aiad. Üürilepingu lõpptähtaeg on 1.november 2028, lepingujärgne üüritasu (aastaüür) 984 eurot.

- Emajõe aed

Emajõe aed (Ujula tn 98) asub Lodjakoja kompleksi taga, linnaujula läheduses. Aed on keskendunud linnalooduse mitmekesisuse rikastamisele ning tutvustab ka permakultuuri põhimõtteid. Ala haldab MTÜ Majakas.

Kinnistu aadressil Ujula tn 98 (kinnistu kogupindala 23 273 m²) kuulub Tartu linnale. Kinnistuosa pindalaga 2 700 m² on antud tasuta kasutamise lepinguga MTÜ Majakas kasutusse. Lepingu lõpptähtaeg on 1. oktoober 2026.

- Tiigi aed

Veeriku linnaosas aadressil Ravila tn 49a asub umbes 10 ha suurune Tiigi aed. Aed on 1965. aastal loodud Lõuna Kõrgepingevõrkude aianduskooperatiivina ja on ilmselt üks suuremaid ühiskasutuses eraaedu Tartumaal. Aiandusühistu Tiigiaed maadele on moodustatud kokku 91 krunti suurusega 500 kuni 1000 m². Ühistusse astumine ja Tiigiaia maade kasutamine on võimalik, kui keegi ühistu liikmetest soovib tegevuse lõpetada ja loobub liikmeks olemisest. Lahkuv aiandusühistu liige leiab vabanevale krundile ise uue kasutaja, aga liikmete muudatuse kinnitab aiandusühistu juhatus.

-Veeriku aed

Linnaaianduse maaks kavandatud kinnistud kogupindalaga ligikaudu 2,7 hektarit paiknevad Veeriku linnaosas aadressidel Kannikese tn 16 ja Kannikese tn 22. Maa-ala on aiamaadena kasutuses olnud juba mitu aastakümnet. Osa maast on söötis, osale maa-alast on rajatud traditsioonilised külg-külje-kõrval aiamaa siilud, kus kasvatatakse köögivilja avamaal ja ka väikestes kasvuhoonetes. Aianduskruntide kavandatavad suurused on [60-180](#) m², kruntide arv jääb sõltuvalt nende suurusest 30 ja 80 vahele. Uute aiamaade kasutuselevõttu ja haldamist veab eest Veeriku Selts.

Kinnistud aadressil Kannikese tn 16 (kogupindalaga 22 424 m²) ja Kannikese tn 22 (4 817 m²) kuuluvad Tartu linnale. Kinnistutest 17 886 m² suurune osa on välja üüritud MTÜ-le Veeriku Selts. Üürilepingu lõpptähtaeg on 8.juuni 2033, lepingujärgne üüritasu (aastaüür) 357,52 eurot.

- Timuti aiamaad

Veidi enam kui hektari suurune linnaaiamaa asub Variku linnaosas, aadressil Timuti tn 56. Maa-alale rajatud aiamaad on Tartu Aianduse ja Mesinduse Seltsi liikmete kasutuses olnud juba 1960. aastatest alates. Kasutajaid on paarkümmend ja on ka mõned vabad aiamaa krundid. Kinnistu aadressil Timuti tn 56 (kogupindala 10 477 m²) kuulub Tartu linnale. Kinnistust 9 594 m² suurune osa on välja üüritud MTÜ-le Tartu Aianduse ja Mesinduse Selts. Üürilepingu lõpptähtaeg on 28. november 2033, lepingujärgne üüritasu (aastaüür) 192 eurot.

- Märja aiamaad

Ligikaudu 2 ha suurune aiamaa Rahinge külas, Märja aleviku ja Kambja valla Õssu küla vahetus naabruses. Traditsioonilise aiandusmaana on kasutusel juba mitu aastakümnet. Peamisteks kasutajateks on Märja aleviku kortermajade elanikud. Kruntide suurused varieeruvad, kasutatakse ka mitut krunti korraga. Linnale teadaolevalt ei ole aiamaa haldamiseks moodustatud kasutajaid ühendavat ühistut ega määratud esindajat.

- Ilmatsalu aiamaad

Ligikaudu 3,3 hektari suurune aiamaade maa-ala asub Ilmatsalu alevikus, Koolipõllu kinnistul (riigimaa). Välja on mõõdetud 69 aiamaa lappi, maakasutajaid on 54, kelleks on valdavalt Ilmatsalu kortermajade elanikud.

Üldplaneeringuga on reserveeritud vastava otstarbega maid ka Sepikoja tänava ja Laseri tänava piirkonnas. Lisaks annab üldplaneering võimalused uute linnaaedade rajamiseks olenevalt tekkivatest võimalustest. Selleks on mitmete maakasutuse juhtotstarvete toetavate otstarvete kirjelduste juurde lisatud „linnaaianduse maa” ühe võimaliku toetava otstarbena.

Esimees

Esitab: **linnavalitsus, 02.04.2024 istungi protokoll nr 29**

Ettekandja: **Elo Kiivet**